

τετραμμένες ὡς ἐν τῇ βουτροφηδὸν τῶν ἡμετέρων προγόνων*. Ὁ τρόπος τοῦ γράφειν ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ εἰς τὰ δεξιὰ, ὁ νῦν κυρίως ἐν χρήσει εἶναι ὁ φυσικώτερος· διότι ἡ χεὶρ προβαίνουσα εἰς τὴν διεύθυνσιν ταύτην, καταλείπει πάντοτε ἀσκήπαστον τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς σελίδος, ἐφ' οὗ ἡ γραφὴ ἤδη ἐγένετο.

Υλικά πρὸς γραφήν. Τὰ ἀρχαιότερα ὑλικά τὰ πρὸς γραφήν ὑπῆρξαν ἐπιφανέειαι λίθων καὶ πλίνθων. Αἱ δέκα ἐντολαὶ ἐγράφησαν ἐπὶ λίθου. Μετὰ τούτους ἐγένετο χρήσις ἐλασμάτων μετάλλου διαφόρων, οἱ Ῥωμαῖοι ἔγραφον ἐπὶ πινακίδων ἐξ ὀρειχάλκου λεπτῶς ἐστρωμένου ἐκ κηροῦ, χρώμενοι σιδηρῶ κονδυλίῳ μὲ ὀξείαν αἰχμὴν καλουμένῳ *Stylus*. Ἐπίσης ἐγένετο χρήσις μολύβδου παρ' αὐτοῖς, ἐν δὲ τῇ πολιορκίᾳ τῆς Μοδῆνης ἀλληλογραφία διεξήχθη ὑπὸ τοῦ Δεκίμου Βρούτου καὶ τοῦ προξένου Ἰρτίου, ἐπὶ πινακίδων ἐκ μολύβδου. Ὁ Πάυσανίας μνημονεύει βιβλίων τοῦ Ἡσιόδου, καὶ ὁ Πλίνιος λαλεῖ περὶ δημοσίων ἐγγράφων, γεγραμμένων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου. Ἦττον διαρκῆς ἄλλ' εὐθυρότερον μέσον πρὸς γραφήν, εὑρέθη ἐν τοῖς φύλλοις δένδρων καὶ τῷ ἐσωτερικῷ αὐτῶν φλοιῷ, καλουμένῳ ὑπὸ τῶν Λατίνων *liber*. Τούτου ἐγένετο χρήσις διὰ τὰς προσκαιροὺς γραφάς.

Ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι ξύλινοι πίνακες ἦσαν ἐν χρήσει πρὸ τοῦ Ὀμήρου. Ἐν τῇ Σλονιανῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ὁξφόρδ, εἰσι δειγμάτων τινα ἀρχαίας ἀραβικῆς γραφῆς ἐπὶ σανίδων δύο περίπου πηδῶν μήκους καὶ ἐξ ὀκτακτύλων πλάτους.

Τὰ ἐδίκτα τῆς Ῥωμαϊκῆς Γερουσίας ἐγράφαντο ἐπὶ πινακίδων ἐξ ὁσταῦ ἐλέφαντος ἐξ οὗ καὶ ἐκλήθησαν *libri elephantini*. Κατὰ τὸν Πλίνιον ὁ ἀρχαιότερος πρὸς γραφήν τρόπος ἦτον ἐπὶ φύλλων φοίνικος, μετὰ δὲ τούτων ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ φλοιοῦ τῶν δένδρων ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ἔτι ἐν χρήσει ἐν πολλοῖς μέρεσι τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἔνθα τὰ φύλλον τοῦ φοίνικος μεταχειρίζονται. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι πολλάκις ἔγραφον ἐπὶ λίνου, δειγμάτων δὲ ταιούτου εἰδὸς εὕρηται ἐνίοτε ἐν τοῖς ἐνδύμασι τῶν μωμίων.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

[Ἰπὸ Ἰ. Η. ΠΥΡΡΑ]

Περὶ ἀρρώστου.

Ἡ πρόσκλησις ἱατροῦ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ νοσοῦντος χρὴ γίνεσθαι μετὰ μεγάλης περισκέψεως. Προσκάλεσον ἐκεῖνον τὸν ἱατρὸν, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔχεις ὑπόληψιν καὶ πεποιθήσιν, διότι μεγάλως συντελεῖ εἰς τὴν θεραπείαν ἡ πίστις τοῦ νοσοῦντος εἰς τὸν ἱατρὸν. Ἀτυχῶς πολλοὶ περισσώτερον προσέχουσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν σκυτοτόμου, ἢ ράπτου, κλπ. παρὰ πρὸς ἐκλογὴν ἱατροῦ τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ πεποιθήσεώς των. Κατὰ δὲ τὸν Κέλσον (προσ. Β.) καλεῖ οὐ μόνον τὸν ἱατρὸν

τῆς πεποιθήσεως καὶ ἐμπιστοσύνης σου, ἀλλὰ καὶ τὸν μᾶλλον φίλον σου καὶ πρὸ πολλοῦ γνωρίζοντα τὰ τοῦ βίου σου. τὴν διαίταν, τὴν κράσιν, τὴν ιδιοσυγκρασίαν, τὴν ἑξίν κλ. διότι ταῦτα ἐπιβοηθοῦσι τὸν ἱατρὸν πρὸς τὴν διάγνωσιν, τὴν μέθοδον καὶ τὴν χρῆσιν τῆς θεραπείας.

Ἐτι μᾶλλον προτιμητέος ἐστὶν σὺν τούτοις ὁ ἱατρὸς ὁ πάντοτε καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον διαμείνων ἐν τινὶ τόπῳ, ἢ ὁ ἄρτι ἔλθων, ὅστις οὕτω καλῶς ἐγνώρισεν τὸ κλίμα, τὰς ἐπικρατοῦσας νόσους, κλπ. ὁ θεῖος Ἱπποκράτης λέγει περὶ τούτου τάδε (π. ἀερ. ὑδ. τοπ. κά) «ἐπειδὴ εἰς πόλιν ἀφίκωνται (οἱ ἱατροί), ἧς ἀπείροί εἰσιν, ἀνάγκη γινώσκειν ὅποια ἡ τοῦ τόπου θῆσις πρὸς τὸν ἥλιον ἢ τοὺς ἀνέμους, ὅποιαί εἰσιν οἱ ἐπικρατοῦντες ἀνέμοι, καὶ ὅποια ἡ ιδιότης τοῦ ὕδατος καὶ τῆς γῆς, ἡ διαίτα τῶν ἐγκατοίκων, καὶ αἱ ἐγχώριοι νόσοι· διότι πάντα ταῦτα συντελοῦσι πρὸς διάγνωσιν καὶ θεραπείαν.»

Οἱ Κινεζοὶ τόσον μεγάλην σημασίαν δίδουσιν εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, ὥστε ὑποβάλλεται εἰς ἰδίαν ἐξέτασιν ὁ νεαρὸς ἱατρὸς περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ἐφελκεῖν τὴν πίστιν τοῦ ἀρρώστου.

Ὁ ἀρρώστος ὀφείλει ἅμα ἔλθῃ ὁ ἱατρὸς διηγηθῆναι καταλεπτῶς τὴν ἱστορίαν τῆς νόσου, πῶς ἤρξατο αὐτῇ, ποῖα συμπτώματα ἠσθάνθη κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, τί μετεχειρίσθη, τὸν τρόπον τῆς ζωῆς του, τὴν ιδιοσυγκρασίαν του, τὰς ὅσας ὑπέστη ἀσθενείας, πῶς ἐθεραπεύθη, τὰ αἷτια, ἐξ ὧν ἐπῆλθεν ἡ νόσος, κλπ. διότι πάντα συντελοῦσι πρὸς τὴν διάγνωσιν· ὀφείλει προσέτι τὰ πάντα ἐκμυστηρεύσθαι, καὶ οὐδὲν ἀποκρύπτειν ἐνώπιον τοῦ ἱατροῦ· διότι διὰ τούτων συμβοηθεὶ τὸν ἱατρὸν πρὸς τὴν εὐκρινεῖ διάγνωσιν καὶ θεραπείαν.

Καὶ οὐ μόνον ὁ ἀρρώστος ὀφείλει οὕτω συμβοηθεῖν τὸν ἱατρὸν, ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ τοῦτον· διότι καθ' Ἱπποκράτην (ἀφ. Α.) «Δεῖ δὲ οὐ μόνον ἐωυτὸν παρέχειν »τὰ δέοντα ποιοῦντα, ἀλλὰ καὶ τὸν νοσέοντα, καὶ »τοὺς παρέοντας, καὶ τὰ ἐξωθεν.»

Συνάμα δὲ, ἅμα ἐκλέξῃ τὸν ἱατρὸν τῆς πεποιθήσεώς του, καὶ προσκαλέσῃ τοῦτον, ὀφείλει ἐκτελεῖν ἀπαράβατως τὰς ἱατρικὰς διαταγὰς μετὰ πεποιθήσεως, καὶ οὐδὲν ἄλλο πράττειν ἄνευ τῆς τοῦ ἱατροῦ γνώσεως καὶ ἐγκρίσεως.

Ὁφείλει βεβαιῶσαι τὸν ἱατρὸν ὅτι εἰς μόνον τοῦτον ἀναθέτει τὴν θεραπείαν του, καὶ αὐτὸς ἔχει πᾶσαν εὐθύνην, καὶ ἐὰν θεωρῇ ποτὲ ἀναγκαίαν τὴν σύσκεψιν καὶ ἄλλου ἱατροῦ, δύναται ποιεῖν τοῦτο κατὰ τὴν βούλησίν του ὡς πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὰ πρόσωπα. Τὸ ἐπικρατοῦν ἔθος εἰς τὸ προτείνειν ἢ ἐπιβάλλειν τῷ ἱατρῷ ἱατροσυμβούλιον, ἄνευ τῆς προτάσεως τοῦ ἱατροῦ εἶνε σχεδὸν πάντοτε ἐπιβλαβὲς τῷ ἀσθενεῖ, καὶ ἀλυσιτελεῖς πρὸς τὴν θεραπείαν.

Ἐκ τοῦ τοιούτου ἱατροσυμβουλίου σπανίως προκύπτει ὠφέλεια πρὸς τὴν θεραπείαν, διότι ὁ ἐπιβεβλημένος ἱατρὸς εὐχερέστερον προτείνει καὶ προσθέτει νέον τι πρὸς θεραπείαν, τὸ ὁποῖον ὁ ἐπισκεπτόμενος

* Τὸ βουτροφηδὸν γράφειν, ἔπαιον εἰς ἀχρησίαν 430 ἔτη π. Χ. Τοιαύτη μέθοδος ἔμως φαίνεται ἐπικρατήσασα παρ' Ἰρλανδοῖς εἰς μεταγενέστεραν ἐποχὴν.

ιατροῦ ἀναγκάζεται ἢ νὰ παραδεχθῇ παρὰ τὴν πεποιθήσιν τοῦ ἡ' ἀποκρούσῃ εἰς τὴν τέλει, χάριν τῆς ωφελείας τοῦ ἀρρώστου, καὶ τότε δυσάρεστῆσαι τὸν προσθέντα ἱατρὸν ἄλλως χάριν ἀποφροσύνης καὶ παρὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἀρρώστου εἰς ἀποδεχθῇ ἀναντιρρήτως τὰ ἐκείνου πάλιν οὐ καλὸν τῷ ἀσθενεῖ. Οὕτως χαλαροῦται ὁ ζήλος τοῦ ἀρχικοῦ ἱατροῦ, ὅστις εὐρίσκεται ὑπὸ δεινὴν θέσιν· διότι εἰ μὲν παραδεχθῇ τὰ τοῦ προσθέντος ἱατροῦ, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἀρρώστος, δώσει λόγον εἰς τὴν συνείδησίν του· εἰ δὲ ἀποκρούσῃ τὰ ἐκείνου, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἀρρώστος, ἡ εὐθύνη πάλιν πίπτει κατ' αὐτοῦ, καὶ ἡ κατακραυγὴ αὐξάνεται. Τοῦτο ἔνεκεν ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι

«Ἡ εἰσδοὺς πολλῶν ἱατρῶν με ἀπόλεσε.»

Τὸ ἱατροσυμβούλιον τότε μόνον ὠφελεῖ, ὅταν προκαλέσῃ τοῦτο ὁ τὸν ἀρρώστον ἐπισκεπτόμενος ἱατρός, καὶ καλέσῃ τοὺς ἱατροὺς ἐκείνους, μεθ' ὧν ἔχει σχέσιν, καὶ δύναται συζητῆσαι τὰ τῆς διαγνώσεως καὶ θεραπείας. Ἐτι δὲ μείζων βλάβη ἔσται εἰ μὴ οἱ περὶ τὸν νοσοῦντα δεικνύωσι πλεονα πίστιν εἰς ἄλλον ἱατρὸν ἐκ τῶν τοῦ ἱατροσυμβουλίου, καὶ θέλουσιν ἀποδεχθῆναι τὴν γνώμην αὐτοῦ· ὁ τακτικῶς ἐπισκεπτόμενος τὸν ἀσθενῆ ἀπόλλυσιν αὐτὸς τὸν ζήλον του, καὶ ἡ θεραπεία γενήσεται ἀτάκτως πρὸς βλάβην τοῦ ἀτυχοῦς ἀρρώστου. Πάντων δὲ τούτων ἀρχικοὶ αἰτίοι εἰσιν οἱ περὶ τὸν νοσοῦντα, οἵτινες προσκάλεσαν τοιαῦτα ἱατροσυμβούλια.

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΑΝΘΕΩΝ.

ΕΥΦΑΙΝΟΜΕΝΟΣ κοινῶς νομίζεται ὅτι τὰ ἄνθη εἰσὶ μόνον ἀντικείμενα διακοσμήσεως, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην ἔχουσιν ἀξίαν. Καὶ ὅμως ἡ ἐμπορικὴ καὶ οἰκονομικὴ αὐτῶν χρῆσις εἶναι ποικίλη. Ἐν Γαλλίᾳ ἐκτάσεις πολλῶν στρεμμάτων *immortelles* παρέχουσι πρόσδοτον 400 φρ. κατὰ στρέμμα. Οἱ ἀρωματοποιοὶ Ἀτικνσων καὶ Ρίμμελς ἐν Ἀγγλίᾳ πολλὰς χιλιάδας λιρῶν παραγομενοῦσι ἐκ τῆς χρήσεως τῶν ἀνθῶν. Τὰ ἄνθη κυρίως τὰ ἔχοντα ἐμπορικὴν ἀξίαν εἰσὶ τὰ ρόδα, τὰ ἴα, τὸ ἄνθος τῆς πορτοκαλέας, ἡ λεβάντα, τὸ σαφράνιον, τὸ ἰασμίνιον, ἡ χαμομίλη κτλ. Ἐκ τούτων τὰ πλεῖστα εἰσὶν ὠφέλιμα διὰ τὸ ἄρωμα τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαγόμενον, ἕτερα διὰ τὰς ἐν αὐταῖς βαφάς, ἄλλα διὰ τὰς ἱατρικὰς αὐτῶν ιδιότητας. Ἀπέραντοι ἐκτάσεις ἀφιερώνονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ῥόδων εὐρηνται ἐν Ἰαζεπόρῃ τῶν Ἰνδιῶν, ἐν Σχιράζ, τῆς Κασμύρης, ἐν Ἀδριανουπόλει τῆς Τουρκίας, καὶ ἐν Καίρῳ τῆς Αἰγύπτου. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ῥοδοστάγματος ἀνέρχεται εἰς τρεῖς ἑκατονταετηρίδας. Ἀναγινώσκωμεν ὅτι μία πριγκίπισσα τῆς Μογγολίας, Νούρ Δυσχαν καλουμένη, τὸ ἀνεκάλυψε, καὶ ἔλαβεν ὡς ἀμοιβὴν πολὺτιμον περιδέρειον. Ἀλλὰ καὶ πρὸ τεσσάρων ἑκατονταετηρίδων ἀναφέρεται τὸ ῥοδοστάγμα, δι' οὗ ὁ Σαλαδῖνος ἐράντισε τὸ ἔδαφος τοῦ τζαμίου τοῦ Ὁμέρ, ληφθὲν ἐκ Δαμασκού.

Ὑπολογίζεται ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἀξία τοῦ σαφρανίου

ἀνέρχεται εἰς 25 ἑκατομμύρια φράγκα· ὑπελογίσθη δὲ ὅτι χρειάζονται ὑπὲρ τὰς 200,000 ἄνθη πρὸς παραγωγὴν μιᾶς λίτρας σαφρανίου.

ΓΝΩΜΙΚΑ

Ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων Ξενοφώντος.

* * * Ὁ ἀκρατής, κακοῦργος μὲν τῶν ἄλλων, ἑαυτοῦ δὲ πολὺ κακοургότερος· εἶγε κακοургότατόν ἐστι, μὴ μόνον τὸν οἶκον τὸν ἑαυτοῦ φθείρειν, ἀλλὰ καὶ τὸ σώμα καὶ τὴν ψυχὴν.

* * * Χρὴ πάντα ἄνδρα, ἡγησάμενον τὴν ἐγκράτειαν ἀρετῆς εἶναι κρηπίδα, ταύτην πρῶτον ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάσασθαι.

* * * Τὸ μὲν μηδενὸς δεῖσθαι, θεῖον· τὸ δὲ ὡς ἐλαχίστων, ἐγγυτάτω τοῦ θεοῦ.

* * * Σὺ οὖν, ὦ παῖ, ἂν σωφρονῇς, τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι, εἴ τι παρημέληκας τῆς μητροῦς, μὴ σε καὶ οὗτοι, νομίσοντες ἀχάριστον εἶναι, οὐκ ἐθέλωσιν εὖ ποιεῖν· τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὐτοῦ φυλάξῃ, μὴ σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα, πάντες ἀτιμάσωσι, κατὰ ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῆς. Εἰ γάρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς τοὺς γονεάς ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε ποιῆσαι χάριν ἀπαλήψεσθαι.

* * * Πρὸς φίλιαν μέγα μὲν ὑπάρχει τὸ ἐκ τῶν αὐτῶν φῦναι, μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι· ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τιμῶσι τε μᾶλλον τοὺς συναδέλφους ὄντας τῶν συναδέλφων, καὶ ἦττον τούτοις ἐπιτίθενται.

* * * Πάντων κτημάτων κράτιστον ἂν εἴη φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός.

* * * Ὁ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἐλλείπον τῷ φίλῳ καὶ τῆς τῶν ἰδίων κατασκευῆς καὶ τῶν κοινῶν πράξεων· καὶ ἂν τέ τινα εὖ ποιῆσαι δέη, συνεπισχέει· ἂν τε τις φόβος ταραττῇ, συμβοηθεῖ, τὰ μὲν συναναλίσκων, τὰ δὲ συμπράττων· καὶ τὰ μὲν συμπεῖθων, τὰ δὲ βιαζόμενος· καὶ εὖ μὲν πράττοντας πλεῖστα εὐφραίνων, σφαλλομένους δὲ πλεῖστα ἐπανορθῶν.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ῥωσσίας τὰ μέγιστα εὐηργέτησε τὸν τόπον ἐκδοῦσα ἐθνικὴν ἔκδοσιν τῶν Ἀγ. Γραφῶν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, ὃς αὐτὸς ὁ λαὸς ἀγοράζει μετὰ μεγίστης προθυμίας. Πότε θὰ ἀπολαύσωμεν καὶ ἡμεῖς τοιαύτης ἐκδόσεως! Εἴθε νὰ ἔχωμεν αὐτὴν πρὶν ὁ λαὸς λησμονήσῃ τὴν θρησκείαν καὶ ἐντελῶς ἀπωλέσῃ πᾶσαν διδασκίαν διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἡ Κυβέρνησις, οἱ λόγιοι, ὁ λαὸς, οἱ πάντες ἔχομεν εὐθύνην καὶ ὀφείλομεν ἕκαστος τὸ κατὰ δύναμιν, λόγῳ καὶ ἔργῳ νὰ συνδράμωμεν μέχρις οὗ παρέλθωσι τὰ αἰτία τῆς μομφῆς ὅτι ἡ ἀνεπτυγμένη Ἑλλάς στερεῖται ἐτι ἐθνικῆς ἐκδόσεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Εἰπὼν ὁ Σωκράτης πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Λαμπροκλέα.